

Salon Masajları

LEORA TANENBAUM

Çeviren: Biray Anıl Birer

Bu yazı, Leora Tanenbaum'un, Rachel P. Maines'in kitabı *The Technology of Orgasm: "Hysteria," the Vibrator, and Womens's Sexual Satisfaction* (Orgazmın Teknolojisi: "Histeri," Vibratör ve Kadınların Cinsel Tatmini), Baltimore: John Hopkins University Press, 1999, üzerine yazdığı ve *Women's Review of Books*'ta Nisan 1999'da yayımlanan yazısından uyarlanmış, izin alınarak yeniden basılmıştır.

Doktorların kadın cinselliğini "manipüle etme" tarihine ilişkin ilginç vakalardan biri Technology of Orgasm'da (Orgazmın Teknolojisi) Rachel Maines tarafından tesadüfen keşfedilmişti. Bu yazı, kitap üzerine Leora Tanenbaum tarafından yazıldı.

Pek çok insan, seksi heteroseksüel birleşmeyle eş tutar. Örneğin, oral seksin seksten sayılmadığı fikri o kadar yaygındır ki, bunu icra eden yeniyetmeler kendilerini bâkire olarak tanımlar. Öyle ki, birkaç yıl önce ulus çapında gerçekleştirilen "Amerika'da Seks" anketine katılan ve cinsel hayatlarıyla ilgili soruları cevaplayan 3 binden fazla Amerikalı'nın yüzde 95'i en son seks yaptığında vajinal penetrasyon gerçekleştirdiğini söylemiştir. Ankete katılanların yüzde 80'i de son bir yıl içinde her seks yaptığında vajinal penetrasyon yaşadığını belirtmiştir. Çeşitlilik fırsatı mevcut olsa da penetrasyon hâlâ açık ara en popüler heteroseksüel eylemdir.

Ve bu çok kötü. Biz kadınlar penetrasyonun illa – nasıl söylesem – en tatmin edici cinsel eylem olmadığını çok iyi biliyoruz. Shere Hite'in 1976'da yayınladığı kadın cinselliğiyle ilgili Hite Raporu'nda ortaya koyduğu üzere, kadınların büyük çoğunluğu penetrasyon yoluyla orgazm olmuyor. Cinsel penetrasyonun kadınlardan ziyade erkeklerin yararına olduğu açık: Kendisi partnerinin aldığı tatmine ekstra özen gösterse de göstermese de penetrasyon yoluyla cinsel ilişki heteroseksüel erkek için hemen her zaman orgazmı sonuçlandırır. O zaman, cinsel açıdan hüsrana uğramış heteroseksüel kadın, gerilimini nasıl atacak? Cevap: Vibratörle. Kolay, hızlı ve garantili. Çoğumuzun bildiği gibi vibratör elle masturbasyon yapmaktan çok daha etkili.

Vibratör, sandığınızdan daha uzun süredir kullanılıyor. Tarihçi Rachel Maines, Orgazm Teknolojisi (*The Technology of Orgasm*) kitabında bu cihazın evriminin izini sürerken, kökeninin 1880'lere kadar gittiğini anlatıyor. Vibratörün öncüsü sayılabilecek, ebelerin ya da doktorların uyguladığı genital bölge masajının Hipokrat zamanına uzandığını da... Neredeyse bin yıl boyunca, genital bölge masajı "histeri" teşhisi konulan sözde hasta veya sapkın kadınlar için tasarlanmış, tıbbi açıdan onaylı bir prosedür olarak uygulandı. Maines, Batı tıbbının uzun süredir var olan cinsel birleşme (*coitus*) tercihini ve sadece penetrasyon yoluyla tatmin olmayan kadınlarla ilgili hissedilen şüpheleri ortaya çıkarmak için vibratörü, tabiri caizse, bir araç olarak kullandı. Bu özgün, nükteli, sıkıca çalışılarak hazırlanmış (eski

moda vibratörlerin fotoğrafları ve çizimlerini de içeren) zihin açıcı kitapta Maines, kadınların cinsel açıdan tatmini konusundaki erkek merkezli önkabulleri ve “histeri” konusunu masaya yatırıyor. Maines’in bu konuyu seçme nedeni de vibratörün tarihi kadar ilgi çekici. Yüksek lisans çalışması için dikiş nakış işlerinin tarihini araştırırken *Modern Priscilla* ve *Woman’s Home Companion* gibi yüzyılın başında yayımlanmış kadın dergilerini taraması gerekmiş. Bu sırada sayfa kenarlarındaki vibratör reklamları ilgisini çekmeye başlamış. Reklamlarda kullanılan “ağır edebi dil” konusunda önce kendini suçlu hissetmiş: “Herhalde ben art niyetliyim diye düşündüm.” Şüphesiz ki bu elektrikli aletlerin amacı mastürbasyon değildi (Maines’in söylediğine göre, reklamı yapılan aletlerden birine, fazilet ve namusu çağrıştırmaya için 1880’lerin İngiltere Episkoposluğuna ait bir cinsel iffet kuruluşunun ismi - *White Cross* – verilmiş.) Ama Maines’in merakı giderek artmış ve konuyu, yirminci yüzyılın başlarından kalma on bir vibratöre ev sahipliği yapan (müzenin katalogunda aletler “kas-iskelet rahatlatma aletleri” olarak listelenmiş) *Minneapolis Bakken Library and Museum of Electricity in Life*’ta (Bakken Gündelik Yaşamda Elektrik Kütüphanesi ve Müzesi) araştırmış. Müze personelinin de teşvikiyle Maines, tekstil tarihi araştırmasını bırakıp bu “emeğin sermayeyle ikame edildiği yeniliğin” kökenlerini araştırmaya koyulmuş.

Milattan önce beşinci yüzyıldan itibaren, şu semptomların birini, birkaçını veya hepsini gösteren kadınlara histeri teşhisi konuyordu: Anksiyete, uykusuzluk, asabiyet, tedirginlik, kas spazmları, karın bölgesinde ağırlık hissi ya da “diğer insanları sıkıntıya sokma eğilimi.” Histerinin cinsel yoksunluktan kaynaklandığına inanılıyordu, fakat seks “evlilik içinde cinsel birleşme” anlamına geliyordu; yani birleşme yoluyla orgazm olmayan her kadın potansiyel olarak hastaydı. On dokuzuncu yüzyılın sonlarında, Amerikalı kadın nüfusun dörtte üçüne histeri tanısı konmuştu; tarihte en sık teşhis konulan hastalıklardan biridir.

Maines, aslen “rahimden gelen” anlamındaki Yunanca bir sözcük olan histerinin esasen bütün kadınları patolojize ettiğini gözlemlemiş; zira Maines’in kendi sözleriyle “bu sözde hastalık... kadın cinselliğinin normal işleyişiyle tutarlı bir semptomatoloji sergiliyordu.” Amerikan Psikiyatri Derneği histeriyi ancak 1952 yılında resmi olarak hastalık listesinden çıkardı.

Histeri için genel kabul gören tedavi, doktorun kendisi ya da bir ebe tarafından genital bölgeye orgazma ulaşılması için masaj yapılmasıydı. Mastürbasyon, farklı rahatsızlık ve hastalıklara yol açtığı düşünüldüğü için (hem erkeklerde hem de kadınlarda) yasaktı. Galen, ilk yüzyılda genital masaj tedavisinin vajinadan gelen bir sıvıyla sonuçlandığını ve hastanın bunu müteakiben semptomlarından (en azından geçici olarak) kurtulduğunu belirtmişti. Soranus, genital masaj tedavisi uygulayan doktorlardan “buraları istedikleri gibi tatlı yağla nemlendirerek masajı bir süre sürdürmelerini” istemişti. Ortaçağ ve Rönesans’ta doktorlar genital masaj işini ebelere devretmeye başladı. Maines,

1653 tarihli bir tıp bilgileri derlemesinden bir yazarın öğüdünü aktarıyor: “Bir ebeden yardım istemenin gerekli olduğunu düşünüyoruz, böylelikle bir parmak içerideyken zambak yağı, misk kökü, safran gibi malzemelerle genital bölgeye masaj uygulayabilirler. Böylece bu dertten muzdarip kadın nöbet geçirene kadar uyarılabilir.”

Şaşırtıcı olan, kimsenin “nöbet” diye adlandırılan şeyin gerçekte orgazm olduğunu fark etmemesi. Penetrasyon söz konusu olmadığı için doktorlar tedaviyi cinsel içerikli olarak addetmiyor, ayrıca hastalarının “histeri nöbetinden” cinsel tatmin aldıklarını da fark etmiyorlardı. Maines bir ya da iki doktorun kimi zaman açıkça “bu zararlı sıvıyı rahimden genital organları uyararak ve okşayarak boşaltmaya” dair endişelerini dile getirdiğini belirtiyor ama bu doktorlar, masaj tedavisinden mutlu meslektaşları karşısında sayıca çok az olsalar gerek.

On dokuzuncu yüzyılda Avrupa ve Amerika’da kadınların şu an orgazm olarak adlandırdığımız şeyi deneyimlemelerinden bağımsız olarak cinsel ilişkiden tatmin olduklarına ya da “normal” denilen kadınların hiç cinsel arzularının olmadığına yaygın biçimde inanılıyordu. Genital masajın cinsel doğası her hâlükârda maskelenmişti. “Çünkü ilk etapta tedavide penetrasyon (dolayısıyla cinsel herhangi bir şey) yaşanmıyordu; ikinci olarak da hastanın cinsel haz alması teorik olarak imkânsızdı.”

Doktorların genital masaj tedavisini kendilerini uyarmak için yaptıklarını sanmayasınız diye onların bu işten hiç de haz almadığını ilk fırsatta vurguluyor. “Tam tersine” diyor, “bu seçkin erkek grubu, kendi parmakları yerine kocanın eşine olan ilgisi, bir ebenin elleri ya da yorulmak bilmeyen, gayri şahsi bir mekanizmanın işleyişi gibi araçları ikame etmek için her fırsatı kolluyordu. Pek çok koca gibi doktorlar da her hâlükârda rutin bir angarya olan bir eylemi gerçekleştirerek zahmete girmek istemiyordu.” Zaten Maines de kitabında tıbbi genital masajın tarihini detaylandığı bölüme “Kimsenin İstemediği İş” adını vermiştir.

Histerinin ilk güvenilir tedavisi olan elektromekanik vibratör, 1880’li yıllarda Britanyalı bir doktor tarafından icat edilmiştir (vibratörün öncüsü hidroterapi, yani pompalanan suyun pelvisi hedef olarak kullanılması, önceki yüzyıllarda “kadınlara özgü rahatsızlıkların” tedavisinde yaygın olarak kullanılmış bir yöntem olsa da, tedavide kullanılan teçhizat çok pahalıydı). Vibratör, bu yöntemle tedavi edebilecekleri hasta sayısını ciddi oranda arttırabilen, böylece gelirlerini de yükseltecek olan doktorlar tarafından hevesle sahiplenilmiştir (histeri teşhisi konulan kadınlar özellikle kârlı bir iş alanı yaratmaktaydı: “Rahatsızlıkları” ölümcül değildi ve düzenli tedavi gerektiriyordu). 1900 yılı itibarıyla doktorların kullandığı bir düzineyi aşkın vibratör vardı. “Vibratörlerin Cadillac”ı olarak görülen yaklaşık 57 kiloluk Cahattnooga, 1904 yılında 200 dolar ve bu meblağa eklenen nakliye ücretiyle satılmaktaydı.

1905 yılına gelindiğinde vibratörlerin çoğu taşınabilir hale gelmişti, böylece doktorların ev ziyaretlerinde kullanılabilirdi. Vibratör üreticileri bundan kısa bir süre sonra doktorları aradan çıkararak ürünlerini doğrudan *McClure's*, *Needlecraft* ve *Hearst's* gibi kadın dergilerini hedef alarak pazarlamaya başladılar. Vibratör sağlığa ve rahatlamaya yardımcı bir ürün olarak pazarlanıyor ve kadınlara “gençliğin bütün hazlarının içlerinde atacağı” vaadiyle sunuluyordu. 1918 yılında The Sears, Roebuck ve Company Electrical Goods’un katalogları, fiyatları 5.95 dolar ile 28.75 dolar arasında değişen altı vibratör modeli içeriyordu.

Vibratör 1920’li yıllarda kullanımdan kalktı. Kamufraj vibratörün cinsel amacını gözler önüne sererek kaybıldı: Freud ve diğerleri klitoral orgazmı cinsel bir doruk noktası olarak nitelermekte haklıydı (her ne kadar Freud klitoral orgazmı sözde vajinal orgazmdan farklı görme hatasını yapsa da). Vibratörler erotik filmlerde görünmeye başladı. Artık yerel doktorun ofisinde vibratör yardımıyla yapılan mastürbasyonvari oturumların, kronik bir hastalığın sıradan tedavisi gibi algılanması olası değildi. Vibratörün bir seks aracı olarak tekrar ortaya çıkması, 1960’lı yılları buldu. Günümüzde kolaylıkla bir vibratör alabilirsiniz: San Francisco’daki Good Vibrations (İyi Titreşimler) ya da New York’taki Eve’s Garden (Hava’nın Bahçesi) gibi kadınlara yönelik seks dükkânlarının birinden ya da yaşadığınız yerdeki elektrikli cihazlar satan dükkândan şimdi (yine!) rahatlatıcı masaj aleti olarak satılan vibratörlerden birini alabilirsiniz.

Orgazm Teknolojisi (*The Technology of Orgasm*) okuması eğlenceli bir kitap. Fakat kadın cinselliğine dair geçmişteki tutumlardan çoğunun varlığını hâlâ sürdürdüğünü görmek korkutucu. Tıp otoritelerinden biri, 1965 yılı kadar yakın bir geçmişte hastalarına klitoral uyarılmayı tavsiye etmekten hoşlanmadığını çünkü “pek çok erkeğin bir kadını klitoral uyarılmayla orgazma ulaştırma gerekliliğini bir yük olarak gördüğünü” belirtmiştir. Maines, heteroseksüel kadınların günümüzde bile salt penetrasyon yoluyla orgazma ulaşamadıklarında suçlu hissetmeye zorlandıklarını gözlemliyor. Kendi sorunsuz/zahmetsiz hazlarını koruma heveslisi ya da cinsel olarak yetersiz olabileceklerinden endişe duyan ya da her ikisini birden yaşayan pek çok erkek, kadın cinselliğinin mekanik gerçeklerinden haberdar edildiklerinde, duymama eğilimindedir.

Erkeklerin penetrasyon tercihi o kadar güçlüdür ki, Maines, araştırma ve analiz konularındaki bariz yeteneklerine karşın kadın cinselliği alanında akademik bir kariyer yapamamıştır. Tersine, 1986 yılında vibratörler üzerine ilk makalesini yayınladıktan sonra Clarkson Üniversitesi’ndeki okutmanlık işini kaybetmiştir. Bunun kısmi nedeni, okulun Maines’in araştırma alanının ortaya çıkması halinde mezunların okula bağış yapmayı bırakacağından korkmasıdır. Maines bize ayrıca bulgularına dair yaptığı bir sunum sonrasında, kadrolu bir erkek hocanın ona argümanlarını ikna edici bulmadığını

söylediğini anlatır. Çünkü “vibratör ve onun öncesindeki zimbirtıları kullanan kadınların yaşadığı cinsel deneyim, ‘meselenin aslı’ değildir.”

Maines, pek çok erkeğin kadın-erkek arasındaki cinsel ilişkileri penetrasyon olmaksızın hayal edemediğini göstermek için bu tepkiyi ayrıntılarıyla anlatır. Fakat söz konusu yorum başka bir açıdan da açıklayıcıdır. Belki de bu öğretim üyesi, insanlar yaptıkları şeyin “seks” olduğunu düşünmediklerinde, eylemin bu şekilde tasnif edilmemesi gerektiğini hatırlatmıştır. Bunu söylüyor olsaydı haklı da olurdu. Bir ebe, kadın bir hastaya çalışma rutininin bir parçası olarak genital masaj yaptığında bu eylem lezbiyen bir cinsel deneyim olarak mı görülmeli? Ben hayır derdim. Aynı şekilde erkek bir doktor tıbbi nedenlerle bir hastasına mastürbasyon yaptırdığında ikisinin seks yapıyor olduğunu söylemek bir hayli zor.

Maines’in ustaca gösterdiği gibi “seks” farklı insanlara farklı şeyler ifade eder. Fakat kadınların cinsel ihtiyaçları, dar ve erkek odaklı bir “seks” tanımı yüzünden tanınmadığında, verilen zarar ortadadır. O yüzden diyorum ki isterseniz gelin penetrasyon odaklı seks mitini delip geçelim ve kadınların cinsel deneyimlerini genişletelim.